

Nr 2.

Av herr **Ekman, Karl Johan**, om ändring i bestämmelserna rörande anställning av småskollärare m. m.

Enligt folkskolestadgan den 26 sept. 1921 § 1 skall den allmänna barnundervisningen i riket meddelas i folkskolan, som innefattar dels småskola (= klasserna 1—2), dels egentlig folkskola (= klasserna 3—6). För lärarkompetens till den egentliga folkskolan erfordras folkskolläraryxamen, för kompetens till småskolan är nog med småskolläraryxamen (§ 18). Ett vid § 18 fogat övergångsstadgande utvisar, att enligt tidigare författningar icke ens småskolläraryxamen erfordras för behörighet att undervisa i småskolan, utan endast prövning inför folkskoleinspektör, stundom icke ens detta. Innan småskoleseminarierna inrättades, anställdes nämligen i stor utsträckning i småskolan lärarekrafter utan officiellt intygd lärarekompetens. Denna omständighet har gjort, att i folkskolestadgan sedan gammalt funnits ett stadgande, motsvarande det i nuvarande folkskolestadga i § 2 mom. 3 intagna stadgandet, om rätt för vederbörande att i småskolan anställa fullt utbildad folkskollärare, trots de ökade kostnader, icke blott för kommunen utan även för staten, som därmed följa. I den särskilda folkskolestadgan för Stockholm av den 22 juni 1923 (förut 8 nov. 1901) finnes till och med stadgad en skyldighet för huvudstaden och där anställa folkskollärare, varför i Stockholms folkskolor icke finnas anställda några småskollärare eller småskolläraryxor. Denna bestämmelse, liksom bestämmelsen i den allmänna folkskolestadgans § 2 mom. 3, är att betrakta närmast såsom en kvarleva från den tid, då några särskilda kompetensfordringar icke gällde för anställandet av lärare i småskolan och man därför var angelägen om att i huvudstadens skolor och i de andra skolor, där man så önskade, alltid fullt kompetenta lärarekrafter skulle vara att påräkna. Men sedan numera vid småskoleseminarierna en fullt tillfredsställande utbildning av lärarekrafter för småskolorna meddelas och avgångsexamen därifrån är en ovillkorlig kompetensfordran för anställning vid småskolan, finnes ingen anledning att vidhålla ett system, som tillför småskolan i betydande utsträckning överkvalificerade lärarekrafter och åsamkar stat och kommun onödiga utgifter till högst avsevärda belopp.

Skillnaden i löneförmåner framgår av efterföljande tablå, som dock endast upptager *kontanta minimilöner*:

		Lönegrad		
		2	3	4
Folkskollärare: manlig	2,100	2,400	2,700	3,000
därav statsbidrag	1,910	2,210	2,510	2,810
kvinnlig	1,900	2,100	2,300	2,500
därav statsbidrag	1,710	1,910	2,110	2,310
Småskollärare: manlig	1,400	1,550	1,700	1,850
därav statsbidrag	1,280	1,430	1,580	1,730
kvinnlig	1,200	1,350	1,500	1,650

Till dessa minimilöner komma sedan, utom stadgade naturaförmåner, kommunala lönetillskott, dyrtidstillägg, övertidsersättningar m. m., m. m., så att lönerna i de flesta fall äro väsentligen högre än vad ovanstående tabell utvisar.

Av tabellen framgår emellertid redan, vilket slöseri med skattebetalares medel, som ligger uti den nämnda anordningen. Den är lika avvita, som om man ville i de högre läroverkens nedersta klasser anställa lektorer med deras för ett helt annat ändamål avsedda högre kompetens och därmed följande högre avlöning.

Enligt gällande grunder för statsbidrags utgående till avlöande av lärare vid folk- och småskolor utgår statsbidrag efter examenskompetensen (folkskollärareexamen, resp. småskollärareexamen), men är icke beroende av huruvida lärarens tjänstgöring omfattar folkskole- eller småskolestadiet. Härav följer, att Stockholms stad och de övriga orter, som infört samma anordning, äga att för de å småskolestadiet undervisande examinerade folkskollärarna och folkskollärarinnorna uppbära det för lärare med folkskolekompetens utgående större statsbidraget.

En omläggning så, att statsbidraget skulle utgå icke efter examenskompetens utan efter *anställningens beskaffenhet*, skulle, så vitt man nu kan bedöma, enbart å statsbidraget till Stockholms stad medföra en inbesparing av omkring 200,000 (tvåhundratusen) kronor, *dyrtidstilläggen oberäknade*. Stockholms folkskole-direktion har visserligen i ett yttrande över en liknande motion vid förra årets riksdag beräknat, att nettobesparingen för statsverket skulle uppgå till endast omkring 90,000 (nittiotusen) kronor, dyrtidstilläggen oberäknade. Men därvid är att märka, bland annat, att skoldirektionen, såsom de vid dess yttrande fogade tabellerna utvisade, vid sina beräkningar endast tagit hänsyn till lönebeloppen i *första lönegraden*. Hade de verkligen åtnjutna lönegraderna medtagits, hade resultatet blivit ett helt annat. Att en övergång från det ena systemet till det andra kan medföra någon tidsutdräkt är naturligt; men säkerligen behöver övergångstiden icke bliva särdeles lång, då givetvis måste förutsättas, att de lärare eller lärarinnor med folkskollärarekompetens, som undervisa i småskola, förflyttas vid uppkommande ledigheter till lärareplatser i den egentliga folkskolan. (Jfr. folkskolestadgan § 22 mom. 4—5.)

För hela riket är antalet folkskollärare (resp. lärarinnor), som uteslutande undervisa i småskolan, för närvarande 322, därav i Stockholm 277.

Med anledning av vad sålunda anförts, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen ville vid beviljande av anslag till statsbidrag för avlönande av lärarepersonal vid folk- och småskolor fästa det villkor, att genom Kungl. Maj:ts försorg utredning verkställes och åtgärder vidtagas för åstadkommande av sådan ändring i gällande bestämmelser rörande anställning av lärare vid småskolor och utbetalande av löner och statsbidrag till dessa, att för tjänsten vid småskolan icke må utgå lön eller statsbidrag efter annan grund än den för småskollärare i allmänhet gällande.

Stockholm den 10 januari 1924.

K. J. Ekman.
Jönköping.
